

Київський університет імені Бориса Грінченка
Університетський коледж

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

для студентів

спеціальності 081 Право
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Право

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Фінанси і кредит

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Почальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1361/19
(підпис)	(привласне, підпис)
« » 2019 р.	

Київ – 2019

Розробник: Грищенко Л.В., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

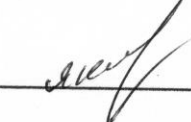
Викладач: Грищенко Л.В., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства
Протокол від 29 серпня 2019 року № 1

Голова циклової комісії (Н.К. Бурдіна)

Робочу програму перевірено
« 30 » серпня 2019 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи (З.Л. Гейхман)

Заступник директора
з навчальної роботи (Я.В. Карлінська)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПНБ), «__» __ 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПНБ), «__» __ 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПНБ), «__» __ 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПНБ), «__» __ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 /90
Курс	2
Семестр	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	48
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	42
Форма семестрового контролю	залік

Для спеціальності 081 Право

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 /90
Курс	4
Семестр	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	54
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	30
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Фінансове право» є оволодіння студентами поглибленими знаннями теорії фінансового права і змісту фінансового законодавства України, формування у студентів відповідних навичок і умінь, творчого застосування на практиці.

Основними завданнями курсу є:

- формування у студентів знань теорії фінансового права, проведення всебічного аналізу практики його застосування;
- розвиток у студентів навичок самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань у ході вивчення курсу; закріплення навичок самостійного вивчення і аналізу фінансового законодавства і правозастосовчої практики.

З метою виконання визначеної мети і основних завдань курсу протягом періоду вивчення дисципліни перед студентами ставляться такі конкретні завдання:

- з'ясувати економічну сутність і правову природу вихідних фінансових і фінансово-правових категорій: фінансів, бюджету, податків, державного кредиту і державного боргу, страхування і державного обов'язкового страхування, грошової, платіжної і банківської систем, безготівкових розрахунків, банківського регулювання, кредиту і банківського кредитування, валютних цінностей і валютного регулювання, фінансового контролю;
- вивчити правові економічні та правові основи фінансової діяльності Української держави і місцевого самоврядування, їхню компетенцію у сфері фінансів;
- визначити поняття, предмет і методи фінансового права, а також його місце і роль у системі національного права України;
- проаналізувати і вивчити законодавчі та інші нормативно-правові акти, що визначають правові основи конкретних фінансово-правових інститутів.
- дослідити основні проблеми правозастосовчої (судової) практики застосування фінансово-правових норм, що регулюють різноманітні сфери фінансових відносин.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення курсу у студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- знання теорії фінансів і основних засад фінансового права, правових основ фінансової діяльності Української держави і місцевого самоврядування, компетенцію органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері фінансів;
- вміння визначити суть правової проблеми у сфері фінансової діяльності Української держави і місцевого самоврядування;
- готовність визначити правові основи, які регулюють відповідні фінансові відносини;
- здатність запропонувати шляхи для вирішення проблем правового регулювання основних фінансових відносин;
- готовність аргументовано висловити свою правову позицію з використанням посилань на нормативні акти, судову практику, матеріали роз'яснювального характеру державних органів;
- здатність грамотно використовувати правові аргументи з посиланнями на акти податкового законодавства як при виконанні курсової роботи, так і при складанні скарг до відповідного державного органу чи позовної заяви до суду;
- вміння юридично грамотно застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію з питань фінансового права;
- здатність визначати регулятивні можливості та ефективність норм фінансового права;
- готовність до правового аналізу запропонованих спірних ситуацій;
- здатність вільно застосовувати на практиці наукові, нормативні та інтерпретаційні (судові, роз'яснювальні) матеріали.

4. Структура навчальної дисципліни
Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

№ п/ п	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами роботи			
		Аудиторні			Самостійна робота
		Разом	Лекцій	Семинарських	
Модуль I. Загальні засади фінансового права України					
1	Фінансове право як галузь права	8	2	2	4
2	Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини	8	2	2	4
3	Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст	6	2	2	4
4	Правові засади організації та здійснення фінансового контролю. Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види	6	2	2	2
	Модульний контроль	2			
	Всього	30	8	8	14
Модуль II. Бюджетне право					
5	Бюджетне право як підгалузь фінансового права.	6	2		4
6	Поняття бюджету. Бюджетна система України	8	2	2	4
7	Бюджетний процес	6	2	2	4
8	Правове регулювання міжбюджетних відносин	8	2	2	2
	Модульний контроль	2			
	Всього	30	8	6	14
Модуль III. Оподаткування, кредитування, валютні операції та ціноутворення					
9	Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу	8	2	2	6
10	Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту	10	2	2	4
11	Валютне регулювання і валютний контроль. Публічно-правова природа ціноутворення	10	2	2	4
	Модульний контроль	2			
	Всього	30	6	6	14
	Разом:	90*	22	20	42

*із врахуванням МКР

Структура навчальної дисципліни
Для спеціальності 081 Право

№ п/ п	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами роботи						
		Аудиторні						Самостійна робота
		Разом	Лекцій	Семінарських	практичні	лабораторні	Індивідуальні заняття	
Модуль I. Загальні засади фінансового права України								
1	Фінансове право як галузь права	8	2	2				4
2	Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини	8	2	2			2	2
3	Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст	6	2	2				2
4	Правові засади організації та здійснення фінансового контролю. Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види	6	2	2				2
	Модульний контроль	2						
	Всього	30	8	8			2	10
Модуль II. Бюджетне право								
5	Бюджетне право як підгалузь фінансового права.	6	2					4
6	Поняття бюджету. Бюджетна система України	8	2	2			2	2
7	Бюджетний процес	6	2	2				2
8	Правове регулювання міжбюджетних відносин	8	2	2			2	2
	Модульний контроль	2						
	Всього	30	8	6			4	10
Модуль III. Оподаткування, кредитування, валютні операції та ціноутворення								
9	Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу	8	2	2			2	2
10	Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту	10	2	2			2	4
11	Валютне регулювання і валютний контроль. Публічно-правова природа ціноутворення	10	2	2			2	4
	Модульний контроль	2						
	Всього	30	6	6			6	10
	Разом:	90*	22	20			12	30

*із врахуванням МКР

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Загальні засади фінансового права України

Лекція 1. Фінансове право як галузь права (2 год.)

Фінансове право як галузь публічного права. Предмет і метод фінансового права. Роль владних приписів у регулюванні фінансово-правових відносин. Особливості імперативного методу регулювання фінансових відносин.

Система фінансового права. Загальна та Особлива частини. Співвідношення матеріальної та процесуальної сукупності фінансово-правових норм.

Джерела фінансового права. Нормативно-правовий акт. Міжнародний договір. Тенденції розвитку джерел фінансового права.

Місце фінансового права в системі права. Зв'язок фінансового права з іншими галузями права.

Фінансове законодавство, його склад та особливості. Систематизація фінансового законодавства України. Бюджетний кодекс України.

Наука фінансового права та основні напрями її розвитку на сучасному етапі.

Основні категорії: фінансове право; предмет фінансового права; метод фінансового права; джерела фінансового права; система фінансового права; фінансове законодавство; фінансовий закон.

Основна література: 1,2. Додаткова література: 14

Семінар 1. Фінансове право як галузь права (2 год.)

Лекція 2. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини (2 год.)

Поняття фінансово-правових норм та їх ознаки. Види фінансово-правових норм. Підстави класифікації та співвідношення окремих груп фінансово-правових норм.

Структура фінансово-правової норми. Гіпотеза фінансово-правової норми. Диспозиція фінансово-правової норми. Особливості санкції фінансово-правової норми.

Фінансові правовідносини, їх зміст та особливості. Види фінансових правовідносин і підстави їх класифікації.

Зміст фінансових правовідносин та його елементи. Об'єкт фінансових правовідносин. Суб'єкти фінансового права та фінансових правовідносин. Співвідношення сторони й суб'єкта фінансових правовідносин.

Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Юридичний факт.

Основні категорії: фінансово-правові норми; фінансові правовідносини; об'єкти фінансових правовідносин; централізовані фонди коштів; децентралізовані фонди коштів; суб'єкти фінансового права і фінансових правовідносин; юридичний зміст фінансових правовідносин; фактичний зміст фінансових правовідносин.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 2-13

Лекція 3. Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст (2 год.)

Фінанси як система відносин. Розмежування фінансів як відносин і фінансів як сукупності матеріальних важелів. Передумови виникнення фінансів. Зміст, ознаки та функції фінансів. Співвідношення фінансів і грошових фондів. Централізовані й децентралізовані грошові фонди.

Зміст публічних фінансів. Державні фінанси та фінанси територіальних громад. Склад публічних фінансів, місце бюджетів у їх системі. Позабюджетні кошти держави й територіальних громад.

Діяльність держави в галузі управління фінансами. Принципи, форми та методи фінансової діяльності держави. Стадії фінансової діяльності держави. Мобілізація публічних коштів. Розподіл фондів коштів держави й територіальних громад. Витрачання публічних коштів. Контроль за рухом публічних фондів коштів.

Система державних органів, що здійснюють фінансову діяльність, та їх правовий статус. Органи загальної компетенції. Органи спеціальної компетенції.

Фінансова система, її зміст і структура. Підстави включення складових елементів до фінансової системи держави. Ланки фінансової системи. Бюджетна система. Кредитна система. Державне страхування. Фінанси підприємств.

Основні категорії: фінанси; централізовані та децентралізовані фінанси; грошові фонди; фінансова діяльність держави; зміст і принципи фінансової діяльності держави; методи мобілізації грошових коштів; методи розподілу та використання грошових коштів; форми фінансової діяльності держави; фінансова політика; фінансова система; бюджетна система; кредитна система; обов'язкове державне страхування; фінанси підприємств.

Основна література: 1-4. Додаткова література: 2-10

Семінар 2. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини. Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст (2 год.)

Лекція 4. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю (2 год).

Місце фінансового контролю в державному управлінні рухом публічних грошових коштів. Поняття і значення фінансового контролю. Реалізація фінансової дисципліни при здійсненні фінансового контролю.

Види фінансового контролю. Класифікація фінансового контролю на види залежно від часу, суб'єкта, об'єкта та підстав. Державний і недержавний фінансовий контроль.

Об'єкти фінансового контролю. Співвідношення об'єкта фінансових правовідносин і об'єкта фінансового контролю.

Методи фінансового контролю. Аналіз фінансової діяльності. Обстеження. Облік. Ревізія і перевірка, їх співвідношення та види. Порядок проведення ревізій і перевірок. Періодичність проведення ревізій і перевірок. Акти за підсумками проведення ревізій і перевірок, їх правові наслідки.

Основні категорії: фінансовий контроль; фінансова дисципліна; державний і недержавний фінансовий контроль; об'єкти фінансового контролю; бухгалтерський облік і фінансова звітність; методи фінансового контролю; методика фінансового контролю; спостереження; облік; обстеження; аналіз; ревізія; перевірка; фінансово-економічна експертиза; незалежний фінансовий контроль; аудиторський контроль,

Основна література: 1-5. Додаткова література: 2-13

Лекція 5. Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види (2 год).

Система контрольних органів у галузі фінансової діяльності. Органи фінансового контролю загальної і спеціальної компетенції.

Незалежний фінансовий контроль. Аудиторський контроль. Громадський контроль за здійсненням фінансової діяльності.

Відповідальність за порушення фінансового законодавства в системі юридичної відповідальності. Підстави відповідальності за порушення фінансового законодавства.

Основні категорії: відповідальність за порушення фінансового законодавства; підстави відповідальності за порушення фінансового законодавства; відповідальність за порушення бюджетного законодавства; фінансова відповідальність; фінансове правопорушення; бюджетне правопорушення; податкове правопорушення.

Основна література: 2-5. Додаткова література: 18,19

Семінар 3. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю. Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види (2 год.)

Модуль II. Бюджетне право.

Лекція 6. Бюджетне право як підгалузь фінансового права (2 год).

Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Місце бюджетного права в системі фінансово-правової галузі. Зв'язок бюджетного права з іншими галузями права.

Особливості та зміст бюджетно-правових відносин. Об'єкт бюджетних правовідносин. Суб'єкти бюджетних правовідносин. Види бюджетних правовідносин.

Система бюджетного законодавства. Місце Бюджетного кодексу України в системі бюджетного законодавства.

Бюджетні права як правовий інститут. Зміст інституту бюджетних повноважень. Поняття бюджетних повноважень. Бюджетні повноваження України і місцевих органів самоврядування. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування.

Основні категорії: бюджетне право; бюджетно-правові відносини; бюджетне законодавство; бюджетні повноваження; інститут бюджетних повноважень; бюджетні повноваження України; бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів; контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 2, 12

Лекція 7. Правове регулювання державних доходів і видатків (2 год.)

Поняття й основи правового регулювання державних і муніципальних доходів. Співвідношення державних доходів й доходів бюджету. Види державних доходів.

Поняття і види державних та муніципальних витрат. Співвідношення державних видатків і видатків бюджету. Витрати бюджету. Фінансування.

Основні категорії: державні доходи; муніципальні доходи; державні видатки; муніципальні витрати; доходи бюджету; видатки бюджету; фінансування.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 2, 12, 13

Лекція 8. Поняття бюджету. Бюджетна система України (2 год.)

Поняття бюджету та його значення для функціонування держави. Ознаки бюджету. Складові частини бюджету. Загальний і спеціальний фонди бюджету. Резервний фонд.

Бюджетна класифікація та її склад. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Класифікація боргу.

Дефіцит і профіцит бюджету. Підстави та випадки прийняття бюджетів з дефіцитом. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Засоби подолання дефіциту та профіциту бюджету.

Право на здійснення запозичень. Гарантії щодо виконання боргових зобов'язань. Державний борг.

Бюджетна система України. Принципи бюджетної системи України. Зміст принципів бюджетної системи.

Склад бюджетної системи України. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Правова форма державного та місцевих бюджетів. Поняття зведеного бюджету. Зведений бюджет України. Місцеві зведені бюджети.

Поняття бюджетного циклу. Співвідношення бюджетного циклу та бюджетного періоду. Бюджетний період.

Основні категорії: бюджетна система України; державний бюджет України; місцеві бюджети; бюджети місцевого самоврядування; зведений бюджет; бюджетний період; принципи бюджетної системи України; бюджетна класифікація; доходи бюджету; видатки бюджету; фінансування бюджету; борг; граничний обсяг боргу; загальний фонд бюджету; спеціальний фонд бюджету; дефіцит і профіцит бюджету; запозичення; гарантії щодо виконання боргових зобов'язань.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 2, 12

Семінар 4. Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Правове регулювання державних доходів і видатків. Поняття бюджету. Бюджетна система України (2 год.)

Лекція 9. Бюджетний процес (2 год.)

Бюджетний процес і принципи його здійснення. Стадії бюджетного процесу.

Учасники бюджетного процесу. Розпорядники бюджетних коштів. Головні розпорядники бюджетних коштів. Бюджетні призначення. Резервний фонд бюджету.

Складання проектів бюджетів.

Розгляд і прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети. Зміст закону про бюджет.

Виконання бюджету. Пропорційне скорочення видатків бюджетів.

Звітність про бюджет. Підготовка і обговорення звіту про виконання бюджету та прийняття рішення щодо нього.

Основні категорії: бюджетний процес; бюджетний цикл; закон про Державний бюджет України; рішення про місцевий бюджет; учасники бюджетного процесу; розпорядники бюджетних коштів; головні розпорядники бюджетних коштів; одержувачі бюджетних коштів; бюджетні призначення; складання проектів бюджетів; бюджетні запити; основні напрями бюджетної політики; розгляд і прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети; зміст закону про бюджет; виконання бюджетів; єдиний казначейський рахунок; казначейська форма виконання бюджетів; бюджетний розпис; кошторис; бюджетне асигнування; бюджетне зобов'язання; касові розриви; секвестр бюджету; бухгалтерський облік і звітність про виконання Державного бюджету України; звітність про виконання місцевих бюджетів.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 2,12

Лекція 10. Правове регулювання міжбюджетних відносин (2 год.)

Співвідношення окремих ланок бюджетної системи України. Упорядкування доходів і видатків окремих видів бюджетів.

Розмежування видатків між бюджетами. Розрахунок видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Нормативи бюджетної забезпеченості. Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

Поняття і види міжбюджетних трансфертів. Дотації вирівнювання. Субвенції. Кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцеві бюджети з інших місцевих бюджетів. Дотації.

Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

Основні категорії: міжбюджетні відносини; розмежування видатків між бюджетами; видатки, що здійснюються з Державного бюджету України; видатки місцевих бюджетів; фінансові нормативи бюджетної забезпеченості; коригувальні коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості; коштик доходів бюджетів місцевого самоврядування; міжбюджетні трансферти; дотація вирівнювання; субвенція, субсидія, трансферти, що надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам; кошти, що передаються до Державного бюджету України і місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів; інші дотації.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 2,12,13

Семінар 5. Бюджетний процес. Правове регулювання міжбюджетних відносин (2 год.)

Модуль III. Оподаткування, кредитування, валютні операції та ціноутворення.

Лекція 11. Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу (2 год.)

Податкове право як фінансово-правовий інститут. Місце податкового права в правовій системі України. Особливості структури податково-правового інституту. Предмет і метод податкового права. Податкове законодавство України. Стан і перспективи його систематизації.

Поняття податку, його ознаки і функції. Правовий механізм податку. Основні елементи правового механізму податку. Додаткові елементи правового механізму податку. Факультативні елементи правового механізму податку.

Система оподаткування в Україні та її структура. Класифікація податків і зборів (обов'язкових платежів). Співвідношення податку, збору й мита. Підстави їх розмежування.

Поняття кредитування. Місце й особливості державного кредиту. Співвідношення державного кредиту із системою державних доходів.

Особливості правовідносин, що виникають у галузі державного кредиту. Форми державного кредиту та підстави їх класифікації. Правове регулювання внутрішніх державних і місцевих позик.

Державні цінні папери. Облігації державної позики. Казначейські зобов'язання.

Поняття державного боргу. Підстави здійснення державного запозичення.

Види державного боргу. Внутрішній і зовнішній державний борг. Граничний обсяг боргу. Управління державним боргом.

***Основні категорії:** податкове право; податок, збір, мито, правовий механізм податку; податкова система України; система оподаткування; класифікація податків; система податкових органів України, позика; державна позика; зовнішній державний борг; внутрішній державний борг; управління державним боргом; рефінансування; конверсія; консолідація; уніфікація; новація; анулювання.*

Основна література: 1-5. Додаткова література: 2,13

Семінар 6. Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу (2 год.)

Лекція 12. Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту (2 год.)

Зміст правового регулювання страхової діяльності. Форми страхування. Поняття та функції державного страхування. Державне страхування як ланка фінансової системи.

Види державного страхування, їх співвідношення, класифікація та зміст.

Регулювання фінансових відносин за участю банків. Сфера публічно-правового регулювання банківської діяльності. Особливості фінансово-правових відносин за участю банків.

Публічно-правові основи банківської діяльності. Банківська система України та її структура.

Правовий статус Національного банку України. Функції Національного банку України, які пов'язані з фінансово-правовим регулюванням.

Правовий статус інших банків в Україні. Банківське регулювання та банківський нагляд. Державні банки.

Грошова система України. Структура грошової системи. Правове регулювання готівкового обігу. Порядок ведення касових операцій у національній валюті України. Відповідальність за порушення у сфері готівкового обігу.

Правове регулювання безготівкових розрахунків. Порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті. Правові форми безготівкових розрахунків. Переказ грошей. Платіжні системи.

***Основні категорії:** страхування; державне страхування; майнове страхування; особисте страхування; фонд страхування від непрацездатності; фонд страхування на випадок безробіття; фонд страхування від нещасних випадків; пенсійний фонд; збори і внески до соціальних фондів, банківська система України; банк; банківська діяльність; державний банк; кооперативний банк; спеціалізований банк; універсальний банк; банківське об'єднання; банківська корпорація; банківська холдингова група; фінансова холдингова група; фінансова установа; правовий статус Національного банку України; банківське регулювання; адміністративне регулювання; індикативне регулювання; банківський нагляд, грошова система України; тип грошової системи; елемент грошової системи; грошова одиниця України; масштаб цін; види державних грошових знаків; банкноти; монети; платіжність; готівковий обіг; касові операції; обіг готівки; безготівкові розрахунки.*

Основна література: 1-5. Додаткова література: 2,13

Семінар 7. Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту (2 год.)

Лекція 11. Валютне регулювання і валютний контроль. Публічно-правова природа ціноутворення (2 год.)

Поняття валюти та валютних цінностей. Національна та іноземна валюти. Склад валютних цінностей. Валюта. Цінні папери та платіжні доручення. Банківські метали.

Класифікація видів валют. Поняття конвертованості валюти.

Валютні операції. Класифікація валютних операцій.

Валютне регулювання і валютний контроль. Порядок переміщення валютних цінностей через митний кордон України. Валютні обмеження.

Органи, що здійснюють валютне регулювання і валютний контроль. Уповноважені банки. Агенти валютного контролю.

Відповідальність за порушення валютного законодавства України.

Визначення ціни. Публічно-правовий аспект формування ціни. Функції ціни.

Структура ціни. Публічно-правова природа складових елементів ціни при ціноутворенні. Система цін. Види ціни.

Правове регулювання статусу органів ціноутворення.

Основні категорії: валюта; валютні цінності; іноземна валюта; валюта України; конвертованість валюти; валютний курс; валютні операції; валютні обмеження; валютне регулювання; валютний контроль, ціна; політика ціноутворення; державне регулювання цін; вихідна ціна; націнки; елементи ціни; вільні ціни; фіксовані ціни; регульовані ціни; оптова ціна; роздрібна ціна; кошторисна ціна; тариф; зовнішньоторговельна ціна; органи ціноутворення.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 2-17

Семінар 8. Валютне регулювання і валютний контроль. Публічно-правова природа ціноутворення (2 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Фінансове право» для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування оцінюються за дванадцятибальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень
I. Початковий	1	Студент усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Студент на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Студент одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника
II. Середній	4	Студент відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Студент відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки

		правових понять
	6	Студент у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
III. Достатній	7	Студент самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Студент в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою викладача; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акта за допомогою викладача
	9	Студент оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності
IV. Високий	10	Студент вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; уміє вирішувати за допомогою викладача тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого студента
	11	Студент володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Студент ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Фінансове право» для спеціальності **081 Право** оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Вид діяльності студентів	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	3	3
2. Відвідування семінарів (практичних)	1	4	4	3	3	3	3
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10	4	40	3	30	3	30
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Всього			83		72		71
Максимальна кількість балів		226					
Коефіцієнт		2,26					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1	Фінансове законодавство, його склад та особливості. Систематизація фінансового законодавства України. Бюджетний кодекс України. Структура фінансово-правової норми. Гіпотеза фінансово-правової норми. Диспозиція фінансово-правової норми. Особливості санкції фінансово-правової норми. Діяльність держави в галузі управління фінансами. Принципи, форми та методи фінансової діяльності держави.	5
2	Розподіл фондів коштів держави й територіальних громад. Витрачання публічних коштів. Контроль за рухом публічних фондів коштів. Методи фінансового контролю. Аналіз фінансової діяльності. Обстеження. Облік. Порядок проведення ревізій і перевірок. Періодичність проведення ревізій і перевірок.	5
3	Бюджетні права як правовий інститут. Зміст інституту бюджетних повноважень. Поняття бюджетних повноважень. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Правова форма державного та місцевих бюджетів.	5
4	Поняття зведеного бюджету. Звітність про бюджет. Підготовка і обговорення звіту про виконання бюджету та прийняття рішення щодо нього. Кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцеві бюджети з інших місцевих бюджетів. Дотації.	5

5	Поняття кредитування. Місце й особливості державного кредиту. Співвідношення державного кредиту із системою державних доходів. Правовий статус Національного банку України.	5
6	Функції Національного банку України, які пов'язані з фінансово-правовим регулюванням. Відповідальність за порушення валютного законодавства України	5
Разом		30

Критерії оцінювання самостійної роботи.

5 балів – завдання виконані в повному обсязі, студент має системні, дієві знання, володіє понятійним апаратом, відповіді на запитання вичерпні й аргументовані, не мають помилок.

4 бали – робота виконана в повному обсязі, але має деякі неточності і незначні помилки; достатньо високий рівень загальної обізнаності з предмету та адаптивності при доборі потрібного матеріалу.

3 бали – поверхневе знання змісту тем з дисципліни, труднощі при використанні понятійного апарату, відсутність міцних логічних зв'язків і послідовності у розумінні навчального предмету.

2 бали – студент знайомий з матеріалом, але не виділяє основних положень, допускає суттєві помилки, які викривлюють зміст, не вміє користуватися термінологією і поєднувати теоретичні засади з практичним їх втіленням.

1 бал – не виявляє розуміння матеріалу, має розрізненні знання, допускає грубі помилки, обсяг виконаного завдання менше 20%.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення модульного контролю – модульна контрольна робота

Форма проведення – письмова.

Час проведення – 80 хвилин.

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання:

Письмові відповіді на 2 теоретичних питання – 15 балів

Виконання практичного завдання – 10 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю. Результати заліків оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів, і оголошуються на останньому практичному, семінарському чи лабораторному занятті. Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі невиконання окремих обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студент повинен виконати їх і прозвітуватись у строк до останнього семінарського (практичного, лабораторного) заняття. Час та порядок виконання робіт і звітування визначає викладач. Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше ніж 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення відповідної навчальної дисципліни.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Фінансове право»

Разом: 90 год., лекції – 22 год., семінарські заняття - 20 год., самостійна робота – 30 год., індивідуальні заняття – 12 год., підсумковий контроль – 6 год.

Модуль	Модуль 1					Модуль 2					Модуль 3		
Тема модуля	Загальні засади фінансового права України					Бюджетне право					Оподаткування, кредитування, валютні операції та ціноутворення		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекцій	Фінансове право як галузь права	Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини	Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст	Правові засади організації та здійснення фінансового контролю	Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види	Бюджетне право як підгалузь фінансового права.	Правове регулювання державних доходів і видатків	Поняття бюджету. Бюджетна система України	Бюджетний процес	Правове регулювання міжбюджетних відносин	Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу	Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту	Валютне регулювання і валютний контроль. Публічно-правова природа ціноутворення
Теми семінарських занять	Фінансове право як галузь права		Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини. Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст		Правові засади організації та здійснення фінансового контролю. Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види			Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Правове регулювання державних доходів і видатків. Поняття бюджету. Бюджетна система України		Бюджетний процес. Правове регулювання міжбюджетних відносин	Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу	Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту	Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту
Види поточного контролю					МКР					МКР			МКР
підсумковий контроль	залік												

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Музика-Стефанчук О.А. Фінансове право: навч. посіб. / О. А. Музика-Стефанчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - 4-те вид., допов. та перероб. - Київ : Ін Юре, 2018. - 347 с.
2. Фінансове право України: навч. посіб. / [О. А. Амбражей та ін.] ; за ред. Л. В. Фокши ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпро : Формат А+, 2017. - 279 с.
3. Банківське право: навч. посіб. / Голуб Г. М. ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во ЛКА, 2016. - 231 с.
4. Фінансове право: навч. посіб. / За заг. ред. А.Г. Чубенка. – К.: КНТ, 2014.– 600 с.
5. Податкове право України : навчальний посібник / [Павлов Д.М., Процюк Т.Б., Удовик М.С. та ін.] ; за заг. ред. А.Г. Чубенка. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. — 304 с.

Додаткова література:

1. Декларація про державний суверенітет України, прийнята Верховною Радою України 16.07.90 р. // ВВРУ.- 1990.- №31.- ст.429.
2. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.96 р.- Київ: Вид-тво "Україна", 1996 р.; ВВР України.- 1996.- №30. - ст.141; УК.- 1996.- 13 липня.
3. Бюджетний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 08.07.10 р. // ОВУ.- 2010.- № 59.- ст. 2047.
4. Податковий кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради Україн. – 2011. - №13-14, №15-16, №17. – ст.112.
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 7 жовтня 2010 р. № 2591-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 9. – ст. 58.
6. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – ст. 238.
7. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – ст. 385.
8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 року №586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 20-21. – ст.190.
9. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 липня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24 - ст.170.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 «Про утворення Державної фіскальної служби» // Урядовий кур'єр від 08.07.2014 — № 120.
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375 «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України» // Урядовий кур'єр від 27.08.2014 — № 155
12. Бюджетний кодекс України. Науково-практичний коментар: станом на 1 берез. 2011 р. / за ред. Л. К. Воронової, М. П. Кучерявенка. — Х.: Право, 2011. — 608 с.
13. Податковий кодекс України: постатейний коментар: у 2 ч. / В. В. Білоус, Л. К. Воронова, О. О. Головашевич та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2011. – Ч. 1. – 704 с.
14. Фінансове право: підручник для студ. вищих навч. закл. / О.П. Гетманець (відп.ред.), О.М. Бандурка (уклад.). — Х. : Еспада, 2010. — 416 с.
15. Музика О.А. Доходи місцевих бюджетів за українським законодавством: монографія / О.А. Музика. — К.: Атіка, 2004. — 344 с. та місцевими бюджетами : постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2001 р. № 1195.
16. Назар Ю.С., Назар Т.Я., Особливості встановлення фактичних обставин у справах про порушення законодавства про бюджетну систему України (стаття 164-12 КУпАП). Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, Львів, 2010 р.
17. Назар Т.Я. Терміни та строки як часові категорії в бюджетно-деліктному праві. // Науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності №6 (72), частина 2, листопад-грудень 2010 р.
18. Податкове право України: підручник / М. П. Кучерявенко — Х.: Право, 2013. — 528 с.

15. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua - офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.kmu.gov.ua - офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. www.nbu.gov.ua - електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.
4. www.library.ukma.kiev.ua - електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.
5. www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index - офіційний сайт Державної фінансової інспекції України.
6. <http://www.president.gov.ua/> - Президент України : офіційне інтернет-представництво.